

νικῶ κράτει καίτοι ἡ γλῶσσα, ἡ θρησκεία, ἡ καταγωγή, τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα καὶ οἱ πόθοι ὅσον ἀπέβλεπε πρὸς τοὺς μὴ Ἕλληνας ἦσαν οἱ αὐτοί. Καὶ ὅμως οἱ Ἕλληνας, καίπερ πάντα ἔχοντες τὰ ἐνὸς κράτους πανελληνίου συστατικά, οὐδέποτε ἠνώθησαν· τούτου δὲ καὶ ἄλλων αἰτίων ἕνεκα ἄλλω κράτει ἠνωμένω, τῷ Ῥωμαϊκῷ, ὑπετάγησαν καὶ εἶτα ἄλλοις ἀκραιότεροις ἔθνεσιν.

ΟΙ ΒΡΥΚΟΛΑΚΕΣ ΤΟΥ ΜΕΣΑΙΩΝΟΣ

Κατὰ τὴν χιλιετῆ περίπου κυοφορίαν τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ, ἣν ὀνομαζομεν μεσαιῶνα, αἱ ἀνεξήγητοι τῆς φύσεως λειτουργίαι, τὰ καὶ σήμερον ἀκόμη σκοτεινὰ φαινόμενα τοῦ ἠλεκτρικοῦ ρευστοῦ καὶ τοῦ μαγνήτου, πρὸ πάντων δέ, τὰ ἕνεκα τῆς κακοπαθείας καὶ τῆς μοναστικῆς ἀργίας ἐπιπολαζόντα νοσήματα τῶν νεύρων καὶ τοῦ ἐγκεφαλοῦ ἐπλήθυναν παρὰ τοῖς τότε ἀνθρώποις τὴν ὑπὸ ποικίλα ὀνόματα ἐπιφοίτησιν παντοίων δῆθεν ὑπερφυσικῶν ἔντων. Τὰ ἀόριστα σχήματα, ἅτινα τὸ βλέμμα τοῦ ἐκστατικοῦ ἐδίωκε μεταξὺ τῶν νεφῶν, ὀνομασθησαν *σολιθίδες*, οἱ ἐκ τῆς φλογὸς ἀναπηδῶντες σπινθήρες ἢ αἱ ὑπερανῶ τοῦ ἔλους πλανώμενοι λάμψεις *σαλαμάνδραι*, αἱ ἀναθυμιάσεις τῶν πεδιάδων μετὰ τὴν βροχὴν *χθοροδαίμονες* (*gnomes*) καὶ οὕτω καθεξῆς. Ταῦτα ἦσαν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ κληροδοτήματα τῆς πρὶν πολυθείας, χαριαντα πλάσματα τῆς ἡρώσεως τῶν ἀρχαίων φαντασίας, ἅτινα ἠσπάζετο μειδιῶν καὶ αὐτὸς ὁ Σωκράτης, ἀνάξιον νομίζων φιλοσόφου νὰ πολεμήσῃ αὐτὰ διὰ σχολαστικῆς τιμῆς καὶ ἀγροίκου, ὡς ἔλεγε σοφίας¹.

Ἄλλ' οἱ ἱεροκράται ἐφάνησαν ἡττον ἐπεικεῖς τοῦ Ἕλληνοσ φιλοσόφου πρὸς τὰς δημῶδεις προλήψεις. Τὰς ἀθῶας τῶν δυναμειῶν τῆς φύσεως προσωποποιήσεις μετεμόρφωσαν εἰς πραγματικούς κερατοφόρους *δαίμονας*· τοὺς δὲ κατεχομένους δῆθεν ὑπ' αὐτῶν κατεδίωξαν δι' ἀναθεμάτων, πυρὸς καὶ σιδήρου. Ἡ ἀγρία αὕτη καταδρομὴ ἔδωκε πλείονα ὑπόστασιν εἰς τὰ ὄνειρατα ταῦτα· τὰ δὲ χειροῦθη τῶν ἀρχαίων φαντασματα, προικισθέντα ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας δι' ἀγνώστου πρότερον πρὸς τὸ κακοποιεῖν δυναμειῶς ἐπέχυσαν τὴν κατῆφειαν καὶ τὸν τρόμον ἐφ' ὅλον τὸν μεσαιῶνα. Ὁ ὀρθὸς λόγος εἶχε τότε κατακλιθῆ, ἡ κριτικὴ ἐκοιμήτο ὕπνον βαθύν τῆς δὲ ἐπιστήμης ἡ γλῶσσα ἦτο μέχρι ρίζης ἀποκεκομμένη. Παράδοξος τις σύγχυσις τῶν διανοητικῶν δυναμειῶν καὶ διηνεκῆς τοῦ νευρικοῦ συστήματος ἐρεθισμὸς καθίστων τοὺς τότε ἀνθρώπους δειλοὺς, ἀνησυχούς καὶ εὐπίστους ὡς παιδία. Ἄλλὰ καὶ οἱ νεκροὶ αὐτοί, καταλήφθέντες ὑπὸ τῆς ἐπιδημικῆς ταύτης ἀνη-

συχίας, δὲν ἠδύναντο νὰ ἡσυχάσωσιν ἐν τῷ τάφῳ· παράπονα καὶ στεναγμοὶ ἀντήχουν τὴν νύκτα ἐν τοῖς κοιμητηρίοις· τὰς δὲ νεκρικὰς σινδόνας ἐκηλίδουν πολλακίς θερμοῦ αἵματος σταγόνες. Οὐδεὶς ἐστοχάσθη τότε ν' ἀποδώσῃ τὰ φαινόμενα ταῦτα εἰς πρῶτους ἐνταφιάσεις νεκροφανῶν· ἀλλ' εἰς τὸν φόβον τῶν δαιμόνων προσετέθη καὶ ὁ τρόμος τῶν *βρυκολάκων*.

Τὴν τελευταίαν ταύτην δεισιδαιμονίαν συγγραφεῖς τινες ἀντὶ ν' ἀποδώσωσιν εἰς τὴν ἀμάθειαν τῶν τότε ἀνθρώπων ὑποθαλαπομένην ὑπὸ τῆς ἀπληστίας τοῦ κλήρου, ἀπέδωκαν εἰς αὐτὸ τὸ πνεῦμα τοῦ χριστιανισμοῦ, τὸ διδάσκον τὴν καὶ πέρα τοῦ τάφου παράτασιν τῆς ζωῆς. Ἄλλ' ἡ μορφή αὕτη, εἰς τοιοῦτον σφενδοιζομένη ὕψος, πίπτει ἀφ' ἑαυτῆς. Τὸ δόγμα τῆς ἀθανασίας ἦτο προγενέστερον τοῦ χριστιανισμοῦ· τὰ δὲ φάσματα, ἡ νεκρομαντεία καὶ τῶν ψυχῶν αἱ δραπετεύσεις, καὶ παρὰ τοῖς λαοῖς τῆς Ἀνατολῆς καὶ παρ' Ἕλλησι καὶ ἐν τῇ Σκανδιναυικῇ μυθολογίᾳ ἀπαντῶνται. Τὰς δεισιδαιμονίας ὅμως ταύτας οὐ μόνον δὲν ὑποστηρίζει, ἀλλὰ καὶ διὰ σαφῶν χωρίων φαίνεται ἀποδοκιμάζον τὸ Εὐαγγέλιον. Οὕτως ὁ Ἅγιος Λουκᾶς παριστᾷ τὸν Ἀβραάμ λέγοντα τῷ κακῷ πλουσίῳ, ὅστις ἐζήτηε τὴν ἀποστολὴν τοῦ νεκροῦ τοῦ Λαζάρου εἰς τὸν κόσμον πρὸς ἀποτροπὴν τῶν πέντε ἀδελφῶν του ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀπωλείας:

«Ἐπὶ πᾶσι τούτοις μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα »εστῆρικται, ὅπως οἱ θέλοντες διαβῆναι ἐντεῦθεν πρὸς ὑμᾶς »μὴ δύνωνται, μηδὲ οἱ ἐκεῖθεν πρὸς ἡμᾶς διαπερῶσιν!»

Ἐπερ σημαίνει, ἂν δὲν ἀπατώμεθα ὅτι ἕκαστος νεκρὸς πρέπει νὰ μένῃ ἐκεῖ, ὅπου ἔταξεν αὐτὸν ἡ θεία δικαιοσύνη. Κατωτέρω δὲ ὁ αὐτὸς Ἀβραάμ θέλων ν' ἀποδείξῃ οὐ μόνον ἀδύνατον τὴν εἰς τὸν κόσμον ἐπάνοδον τῶν νεκρῶν, ἀλλὰ καὶ ἀνωφελῆ πρὸς σωτηρίαν τῶν ζώντων, οἵτινες μόνον πρὸς τοῦτο μέσα ἔχουσι τὰ παραγγέλματα τῆς θρησκείας, προσθέτει ἐν τῷ τέλει τοῦ αὐτοῦ ἐδαφίου:

«Εἰ Μωσέως καὶ τῶν προφητῶν οὐκ ἀκούουσιν, οὐδὲ ἐάν »τις τῶν νεκρῶν ἀναστῆ, πεισθήσονται».

Τὰ ἐδάφια ταῦτα ἀρκούσι, νομίζομεν, ν' ἀποδείξωσι τὸν ἀμιγῆ τερατικῶν ρύπων χριστιανισμὸν πληρέστατα ἀποδεχόμενον τὸ ἀμετακίνητον τῶν νόμων τῆς φύσεως, οἵτινες τὴν πλάκα τοῦ τάφου σφραγίζουσιν ἀγραδάντως. Αἱ ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος ἐνεργηθεῖσαι νεκραναστάσεις οὐδόλως ἀντιβαίνουναι κατ' οὐσίαν εἰς τὸν θεμελιώδη τοῦτον νόμον· διότι καὶ ἐν αὐταῖς παρατηροῦμεν, ὅτι ψυχὴ, ἀπεκδυθεῖσα τὸ σῶμα, δὲν δύναται ἄλλως νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν γῆν, εἰμὶ μόνον ἀναλαμβάνουσα καὶ πάλιν τὸ ἐπίγειον αὐτῆς ἔνδυμα. Ἄλλ' ἡ τοιαύτη σαρκικὴ ἀνάστασις οὐδὲν ἔχει κοινόν πρὸς τὰς μεσαιωνικὰς δραπετεύσεις ἀσωμάτων ψυχῶν, καὶ τὰς σήμερον ἀκόμη πιστευομένας παρὰ πολλῶν ἐπιφοιτήσεις πνευμάτων εἰς τὰ χεῖλη πινακίου ἢ τοὺς πόδας μηχανητισθείσης τραπέζης.

Ἄλλὰ καὶ ἐν αὐτῷ τῷ σκότει τῆς μεσαιωνικῆς ἀμαθείας

1) Πλάτ. Φαίδρ. ἐκδ Ρουλέν, τομ. η', σελ. 5.

1) Κατὰ Λουκᾶν 15', 26

δὲν ἔλειψαν ἐκ διαλειμμάτων λογικώτεροι ὁπωσοῦν θεολόγοι διδάσκοντες, ὅτι οἱ τεθνεῶτες μένουσιν αἰωνίως ἐν τῇ ὀρθείᾳ αὐτοῖς κατὰ τὰ ἔργα των κατοικίᾳ· τὰ δὲ ὑπακούοντα εἰς τὰς ἐπικλήσεις τῶν μάγων φαντάσματα οὐδὲν ἄλλο ἦσαν, εἰμὶ αὐτός ὁ Διάβολος, ὅστις ἐλάμβανε κατ' ἀρέσκειαν τὴν μορφήν οἰουδήποτε προσκαλουμένου νεκροῦ, ἵνα ἐξαπατήσῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὴν συνείδησιν τῶν ἀνθρώπων, παρέχων αὐτοῖς τὴν μικρὰν ἐλπίδα, ὅτι δύνανται τῇ βοήθειᾳ τῶν μαγῶν περυγῶν του νὰ ὑπερβῶσι τὸ χάσμα, ὅπερ ἐστήριζεν ὁ Θεὸς μεταξύ τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου. Οἱ ἱερεῖς οὗτοι λέγουσιν ἐν ἀλληγορικῇ γλώσσῃ τὰ αὐτὰ περίπου, ὅσα ὁ ὀρθὸς λόγος καὶ ἡ Ἐπιστήμη κηρύττουσι καθ' ἑκάστην ἄνευ περιφράσεων "Ἄν δὲ ὑποθέσωμεν, ὅτι μεταχειριζόμενοι τὴν λέξιν *Διάβολος* ὡς ἀπλοῦν ρητορικὸν σχῆμα, οὐδὲν ἄλλο ἐσκόπου ἢ νὰ προσωποποιήσωσι δι' αὐτῆς τὴν μωρίαν καὶ τὴν σκοτοδίνην τοῦ νεκρομάντεως, ἀπατωμένου ὑπὸ τῶν φασμάτων τῆς νοσοῦσης κεφαλῆς του, τότε δυνάμεθα νὰ τεινώμεν ἀνευδοκίμως τὴν χεῖρα εἰς τοὺς καλοὺς τούτους θεολόγους, ἀναγορεύοντες αὐτοὺς ἀξίους ὑπερμάχους τῆς προόδου καὶ τῆς ἐπιστήμης.

Δυστυχῶς ὁμοῦς ὁ Διάβολος, ὅστις κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦτο κοσμοκράτωρ, εἶχεν, ὡς πάντες οἱ μεγάλοι βασιλεῖς, πληθὺν ἀνακτόρων. Ἐνημενίζετο μὲν ἐνίοτε νὰ καταλύῃ ἐν τῇ κεφαλῇ τῶν νεκρομάντεων, ἀλλὰ τὸ προσφιλέστερον αὐτοῦ ἐνδιαίτημα ἦτο ἡ συνείδησις τῶν κακῶν ἱερέων, οὓς παρεκίνηει ν' ἀνανεῶσιν ἐν τοῖς τοῦ Ἰησοῦ ναοῖς τὰς ἀγυρτείας τῶν ἀρχαίων θυσιαστηρίων. "Ἄν πάλιν φωσφορώδεις λάμψεις ἐπλανῶντο ὑπεράνω τοῦ ἔλους, αἱ λάμψεις αὗται ἦσαν αἱ λεγόμεναι ψυχαί, ὧν ἡ δίψα ἔπρεπε νὰ σθεσθῇ δι' ἡγιασμένου ὕδατος, τοῦ ὁποῦ ἡ πώλησις ἐπέτρεπεν εἰς τὸν ἱερέα, μεθύοντα ἐν τοῖς παρὰ πάσῃ τότε Ἐκκλησίᾳ πεπηγμένοις καπηλείοις, ν' ἀνανεώσῃ τὸ εὐαγγελικὸν θαῦμα τῆς μετατροπῆς τοῦ ὕδατος εἰς οἶνον.

Ἄλλὰ ταῦτα ἦσαν, φαίνεται, τὰ ἐλάχιστα ἀμαρτήματα, ὧν οἱ νεκροὶ παρῆχον ἀφορμὴν εἰς ζῶντας. Κατὰ τοὺς ἀξιόπιστοτέρους τῶν χρονογράφων πληθὸς ἐγκλημάτων διεπράττοντο καθ' ἑκάστην ὑπὸ τῶν βρυκολάκων, ἢ τουλάχιστον ἀπεδίδοντο εἰς αὐτοὺς. Ἐληστεύοντο ταμεῖα, ἠτιμάζοντο γυναῖκες, ἐπυρπολοῦντο δάση, ἄνθρωποι εὐρίσκοντο ἐν τῇ κλίνῃ των νεκροὶ ἢ ἐξυπνοῦν ἠκρωτηριασμένοι. Τὸ δὲ περιεργότερον εἶναι, ὅτι οἱ ἐκ τοῦ ἄλλου κόσμου κακοῦργοι μόνους τοὺς εἰς τὴν δυσμένειαν τοῦ κλήρου ὑποπεσόντας ἐκακοποιοῦν. Ἡ ἀποκλειστικότης αὕτη τῶν βρυκολάκων ἐδωκεν ἀφορμὴν πολλῶν λήρων καὶ τολμηρῶν ὑποθέσεων εἰς κακεντρεχεῖς τινὰς ἱστοριογράφους. Πρέπει ὁμοῦς καὶ νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι, ἀφοῦ τὸ Εὐαγγέλιον ἀπαγορεύει ῥητῶς νὰ πιστεύωμεν εἰς βρυκολάκας, οἱ ταλαίπωροι ἱστορικοὶ, εὐαγγελικῶς σκεπτόμενοι, εἶχον καὶ ὀλίγον δίκαιον νὰ καταφεύγωσιν ἐν τῇ ἀμηχανίᾳ των εἰς ὑποθέσεις. Ἄλλ' ἀφίνοντες ἕκαστον ὅπως βούλεται ν' ἀποφασίσῃ μεταξύ ἱερέων καὶ Εὐαγγελίου, περιοριζόμεθα νὰ πα-

ραθέσωμεν ὡς ἀπλοῦν δαίγμα τῆς κακοηθείας τῶν τότε βρυκολάκων τὴν ἱστορίαν τοῦ τότε ἀρχιερέως Οὔδου, ἣν μέχρι σήμερον διηγούνται μετὰ φρίκης οἱ κάτοικοι τῆς Σαξωνίας.

Ὁ καλὸς οὗτος ἐπίσκοπος τοῦ Μαγδεβούργου ἦτο πρόξος, ἐλεήμων, σώφρων, πολυμαθὴς, ἀληθὴς ποιμὴν, ἢ μάλλον πατὴρ τῶν πνευματικῶν αὐτοῦ τέκνων. Ἄλλὰ πάντα τὰ προτερήματα ταῦτα ἠσχημίζοντο ὑπὸ φοβεροῦ τινος δι' ἱερέα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐλαττώματος. Ὁ Οὔδος, μὴ ἀρκούμενος ν' ἀσκῇ ὁ ἴδιος πάσας τὰς χριστιανικὰς ἀρετάς, ἀπῆτει τὴν ἀσκήσιν αὐτῶν καὶ παρὰ τῶν ὑπὸ τὰς διαταγὰς του ῥασοφόρων. Βλέπων δὲ μετὰ λύπης εἰς οἶον βόρβορον κακοηθείας ἐκυλίετο ὁ τότε κληρὸς, διενόηθη νὰ μεταχειρισθῇ κατὰ μίμησιν τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας τὸν γάμον ὡς ἀντιφάρμακον κατὰ τῆς ἀκολασίας τῶν κληρικῶν. Ἀρχόμενος λοιπὸν ἀπὸ ἑαυτοῦ τῆς μεταρρυθμίσεως, ὁ καλὸς ἀρχιερεὺς, καὶ τοι ἐβδομηκοντούτης ἤδη καὶ καταβεβλημένος ὑπὸ τῆς σκληραγωγίας καὶ τῆς μελέτης, ἐξήγαγεν ἐκ γειτονικοῦ μοναστηρίου ὁμηλικὰ τινα σχεδὸν ἡγουμένην, ἣν ἐνυμφεῦθη δημοσίᾳ. προτρέπων τοὺς μὴ δυναμένους νὰ τηρήσωσι τὴν ἀγνότητα εἰς μίμησιν τοῦ παραδείγματός του. Ἡ προαίρεσις τοῦ γέροντος ἐπισκόπου ἦτο ἴσως καλὴ, ἀλλ' ἡ ὥρα τῆς μεταρρυθμίσεως δὲν εἶχε σημάνει ἀκόμη· ὥστε σκώμματα μόνον καὶ μίση ἐπέσώρευσε κατὰ τῆς πολιᾶς κεφαλῆς του ὁ πρόδρομος οὗτος τοῦ Λουθήρου ἐκ μέρους τῶν ἱερέων, προτιμώντων νὰ καταπατῶσι καθ' ἑκάστην τὴν ἐβδόμην ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ μάλλον, ἢ νὰ παραβῶσι τοὺς κανόνας τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας.

Εἰς τοιαύτην εὐρίσκοντο τὰ πράγματα κατάστασιν, ὅτε πρωῖαν τινα ὁ Ἀρχιερεὺς Οὔδος εὐρέθη νεκρὸς ἐν μέσῳ τοῦ νάρθηκος τῆς μητροπόλεως. Ἡ ἀποκεκομμένη κεφαλὴ ἐμόρφαζεν ἐντὸς ἔλους πεπηγμένου αἵματος, τὸ δὲ σῶμα ἐκαλύπτετο διὰ μόνου τοῦ νυκτικοῦ χιτῶνος. Ὁ ἐπίσκοπος ἀρπαγῆς προφανῶς ἀπὸ τῆς κλίνης του, εἶχε μετακομισθῇ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ὅπου ἐκατατομήθη. Ἄλλὰ τίνες ἦσαν οἱ δῆμιοι ἢ μάλλον οἱ δολοφόνοι; Ἡ ἐν τῷ δωματίῳ τοῦ ἐπισκόπου κοιμωμένη γυνὴ διηγῆθη τρέμουσα, ὅτι μεσοῦσης ἤδη τῆς νυκτός, ἀφυπνίσθη ὑπὸ ἀπαισίας τινὸς φωνῆς ψαλμωδούσης:

Cessa de ludo

Satis ludisti Udo!

Εἶτα ἀνοιχθείσης τῆς θύρας, εἰσώρησαν εἰς τὸν κοιτῶνα μὲν ῥαί τινες μορφαί, αἵτινες, ἀρπάσασαι τὸν ἐπίσκοπον ἐκ τῆς κλίνης, ἀπήγαγον αὐτὸν πρὸς τὴν ἐκκλησίαν, ἣ δὲ γυνὴ ἐλιποθύμησεν.

Ἐν τῇ ἐπισκοπῇ ἐφιλοξενεῖτο τότε ἐφημέριός τις ὀνόματι Φρειδερίκος ὅστις ἐπέδωκε δι' ἀσκητικῆς διαίτης τὸν τίτλον τοῦ Ἁγίου. Ὁ ἱερεὺς οὗτος εἶχε διέλθει τὴν ἀποφράδα ἐκείνην νύκτα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, δεόμενος τῷ Ὑψίστῳ νὰ ἐκδιώξῃ τοὺς δαίμονας, τὰς προοδευτικὰς δηλαδὴ ιδέας, αἵτινες κα-

1) Παῦσε διασκεδάζων, Οὔδε! ἱκανῶς διεσκεδάσας ἦδη.

τεῖχον τὸν Οὐδὸν Ὁ ναὸς ἦτο ἔρημος, ἡ νύξ ἀσέληνος, καὶ ὁ πτωχὸς ἐφημέριος ἔτρεμεν ἐν τῷ σκότει, ὅτε φοβεραὶ κραυγαὶ μετὰ θρήνων μεμιγμέναι ἀντήχησαν ἐν τῷ σκευοφυλακείῳ, ἐκ τοῦ ὁποῦ ἐξελθὼν μετ' ὀλίγον ἀνὴρ λευχείμων καὶ πελωρίου πτέρυγας φέρων ἐπὶ τῶν νώτων ἔσπευσε ν' ἀνάψῃ τὰ κηρία τοῦ θυσιαστηρίου. Ὁ Φρειδεῖκος εἶδε τότε ἄνθρωπον ἡμίγυμον, τὸν ὁποῖον δαιμονόσχημα φάσματα ἐκράτουν δεδεμένον· ἀλλ' ἡ προσοχὴ αὐτοῦ πρὸς ἑλπίδα καὶ πάλιν εἰς τὴν θύραν τοῦ σκευοφυλακείου, δι' ἧς εἰσῆρχετο πρωτοφανῆς καὶ καταπληκτικὴ τις λιτανεία.

Ἐπὶ κεφαλῆς ἐβάδιζον οἱ ἅγιοι προστάται τῆς Μαγδεβουργείου Ἐκκλησίας, διακρινόμενοι ἐκ τῶν ὑπὸ τῆς παραδόσεως ἀποδιδόμενων αὐτοῖς παρασῆμων· μετὰ τούτους εἰσῆλθον ἄγγελοι λευκοφόροι, ἡγούμενοι γυναικός, ἦν ἐκ τοῦ χρυσοῦ στεφάνου καὶ κυανοῦ πέπλου πᾶς τις ἠδύνατο εὐκόλως νὰ γνωρίσῃ ὡς τὴν Παναγίαν. Τούτοις εἶποντο ἕτεροι ἄγγελοι ἐνδεδυμένοι ἐρυθρομέλανας μανδύας, ἐν οἷς διεκρίνετο ὁ ἅγιος Μιχαήλ, πάλλων τῆν πλατυσίδηρον ῥομφαίαν του. Τελευταῖος δὲ εἰσῆλθεν ἐν μέσῳ κηροφόρων ἀνὴρ φέρων ἀκάνθινον στέφανον καὶ βαρὺν ἐπὶ τῶν ὤμων σταυρόν. Ἄπας ὁ ὑπεράνθρωπος οὗτος κληρὸς ἐτοποθετήθη ἐπὶ τῶν στασιδίων· ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐκεῖνος τοῦλάχιστον, ὅστις ἔφερε τὰ ἐμβλήματα τοῦ Γολγοθᾶ, ἐκάθησεν ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ἀρχιερατικοῦ θρόνου. Οἱ δαίμονες ἤρχισαν τότε κατηγοροῦντες τὸν ἐπίσκοπον, οὐ καὶ αὐτὸ τὸ στόμα ἐκράτουν στερεῶς δεδεμένον. Ὁ κατηγορούμενος, προσκληθεὶς ν' ἀπολογηθῆ, δὲν ἠδυνήθη ν' ἀπαντήσῃ οὐδὲ γρῦ, εἴτε συναϊσθανόμενος τὸ βᾶρος τῶν ἁμαρτιῶν του, εἴτε στενοχωρούμενος ὑπὸ τοῦ φιμώτρου. Ἡ εὐσπλαχνὸς Παναγία ἐπειράθη τότε νὰ μεσιτεύσῃ ὑπὲρ αὐτοῦ, γονυπετήσασα πρὸ τοῦ Σωτῆρος· ἀλλ' ὅτε ἤκουσεν ὁποῖον ἀσελγείας τέρας ἦτο ὁ γέρον ἐπίσκοπος, τολμήσας νὰ νυμφευθῆ γυναῖκα μεμνηστευμένην τῷ υἱῷ της, εὐθύς ἀπεσύρθη ἡ Θεοτόκος, καλύπτουσα διὰ τῶν χειρῶν τὸ ἐρυθρὸν ὑπὸ τῆς αἰδοῦς πρόσωπόν της. Ὁ Ἰησοῦς ἔνευσε τότε τῷ Ἀγγέλῳ Μιχαήλ, τοῦ ὁποῦ ἡ μάχαιρα ἤστραψε καὶ κατέπεσεν· εἶτα δὲ ἐσβέσθησαν αἱ λαμπάδες, καὶ τὸ πᾶν ἠφανίσθη ἐν τῷ σκότει.

Ὁ ἄφωνος μάρτυς τῆς σκηνῆς ταύτης, νομίζων ὅτι ἠπάτατο ὑπὸ ὀπτασίας νυκτερινῆς, προεχώρησε μετὰ δειλίας πρὸς τὸ θυσιαστήριον, ἀλλὰ προσκόψας κατ' ἀψύχου ὄγκου κατελήφθη ὑπὸ τρόμου, καὶ ἔτρεξε δρομαῖος νὰ κλεισθῆ ἐν τῷ κελίῳ του. Τὴν δὲ ἐπιούσαν οἱ ὑπηρεταὶ τῆς ἐκκλησίας εὗρον παρὰ τοὺς πόδας τοῦ θυσιαστηρίου τὸ ἀκέφαλον σῶμα τοῦ ἐπισκόπου. Τὸ κατηραμένον λείψανον ἐρρίφθη εἰς τοὺς λύκους, καὶ αἱ αἰμοβαφεῖς πλάκες ἀφέθησαν ἀσπόγγιστοι, καλυφθεῖσαι μόνον διὰ μικροῦ τάπητος. Κατὰ πᾶσαν δ' ἔκτοτε χειροτονίαν ἕκαστος νέος ἐπίσκοπος Μαγδεβουργοῦ ἐφέρετο ἐκεῖ ἐπισήμως ὑπὸ τοῦ συνηγμένου κλήρου, καὶ ἀφαιρουμένου τοῦ τάπητος, ἐδείκνυντο αὐτῷ τὰ ἐρυθρὰ ἶχνη τῆς τιμωρίας τοῦ ἱεροσύλου.

Τὴν ἱστορίαν ταύτην ἐξελεξάμην μεταξὺ μυρίων τοιούτων

ὧν βριθοῦσιν οἱ χρονογράφοι καὶ τὰ μεσαιωνικὰ συναξάρια, ὡς ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην ἀποδεικνύουσιν οὐ μόνον εἰς ποῖον βαθμὸν ἐξαχρειώσεως ἔφθασεν ὁ τότε κληρὸς, ἀλλὰ καὶ πόσον συγγενεὺς μετὰ τῆς ἀσεβείας ἡ δεισιδαιμονία· οὐδὲν τῷ ὄντι βδελυρότερον καὶ ἐνταυτῷ ἀσεβέστερον τῆς εἰς τὸν Ἰησοῦν ἀποδιδόμενης ταύτης δολοφονίας. Ἄν τὸ χάσμα, τὸ χωρίζον ἡμᾶς ἀπὸ τῶν νεκρῶν, δὲν ἦτο ἀνυπέρβατον, ἂν αὐτὸς ὁ Σωτὴρ ἠδύνατο, δίχως νὰ διαταράξῃ τοὺς κειμένους νόμους, νὰ ἐπανερχοῖται πρὸς ἡμᾶς ὑπὸ ἄλλην μορφήν, πλὴν τῆς μεταλήψεως, ἀντὶ τοῦ Οὐδοῦ βεβαίως ἤθελε πατάξῃ τοὺς αὐτουργοὺς τῆς αἰσχρᾶς ἐκείνης κωμωδίας, τὸν δὲ δυστυχῆ ἐπίσκοπον ἤθελεν ἐνεγείρει, λέγων αὐτῷ ὡς τῇ μοιχαλίδι «ὑπάγε καὶ μηκέτι ἁμάρτανε». Ἄν τὰ ἐν οὐρανῷ μακάρια πνεύματα ἠδύνατο νὰ ὀπλισθῶσι δι' αἰσθητῆς ῥομφαίας πρὸς τιμωρίαν τῶν ἐπὶ τῆς γῆς κακούργουτων, οὔτε οἱ ἱεροεξετασταὶ ἤθελον προφθάσει τοσοῦτους νὰ καύσωσιν ἀνθρώπους, οὔτε ἡ ἁγία Εἰρήνη νὰ τυφλώσῃ τὸν υἱόν, οὐδ' ὁ Ἀλέξανδρος Βοργίας νὰ φαρμακεύσῃ τοὺς ὑπηκόους του διὰ τοῦ ἄρτου τῆς Εὐχαριστίας Ἄλλὰ τὸ θανατόνειν δέδοται εἰς μόνους τοὺς ἀνθρώπους, τὰς νόσους καὶ τὸ γῆρας. Ὁ δὲ Θεὸς εἶναι μόνος τῆς ζωῆς ὁ ὑπέρτατος διανομεύς, καὶ οὔτε εἰς τοὺς ἀγγέλους ἐπιτάσσει ἔργα δημίων, οὔτε παρὰ τῶν ἱερέων του ἀπαιτεῖ νὰ στέλλωσιν ἀνθρώπους εἰς τὴν κόλασιν δι' ἀναθεμάτων.

ΕΜΜ. Δ. ΡΟΙΔΗΣ

ΓΑΜΟΣ ΕΚ ΚΑΤΑΡΟΥ

Πολλάκις ἔλεγον εἰς τὸν φίλον μου Ζ... «Πρόσεξε! θὰ παγιδευθῆς!» ἀλλ' ἐκεῖνος μοὶ ἀπήντα πάντοτε: «Ἄ! δὲν βαρύνεσαι! διὰ τῆς πείρας δὲν ὑπάρχει κίνδυνος νὰ χαιρηντιζέσαι μὲ τὰς νυναϊκάς» — «Ὅποιος παίξῃ μὲ τὴν φωτιὰ θὰ καῆ ἐπὶ τέλους! Πρόσεξε!» — «Μπᾶ! ὑπελάμβανε μειδιῶν, εἶνε ἀκινδυνότατον καὶ τὰς εὐαρεστεῖς τόσον πολὺ!... Καὶ τί ἀπρεπὲς εἶνε νὰ λέγῃς εἰς μίαν γυναῖκα ὅτι εἶνε ὠραία καὶ νὰ χαιρηντιζέσαι; Τὶ μέγα δεινόν, σὲ παρακαλῶ, εἶνε δι' ἐμέ, ἐπειδὴ θὰ ὑπεκρίνωμαι τὸν ἐμπαθῆ ἔραστὴν καὶ θὰ προσποιούμαι ἐνθουσιασμόν πρὸς ῥομαντικὰς νύκτας, ποιητικὸς ὄριζοντας, μελωδίας τοῦ Shubert, μετὰ μιᾶς ξανθῆς ροδοπαρείου, αἰσθηματικῆς, ὄνειροπολῶσης ἐνωσιν καρδιῶν; Τὶ δύναται νὰ μοὶ συμβῆ; ἐπειδὴ θὰ προσποιούμαι συγκινήσεις καὶ φλόγας καὶ σκοτοδίνην; Ἄ μὴ φοβεῖσαι!

Ἄγαπα ὄλας τὰς ὠραίας, αὐτὴν, ἐπειδὴ ἔχει κόμην Μαγδαληνῆς, ἐκείνην, ἐπειδὴ τὸ στόμα της μειδιᾷ ἀκαταπαύστως, τὴν ἄλλην, ἐπειδὴ αἱ παρειαὶ της εἶνε χνοῶδεις, ὡς ῥοδάκινα, τὴν ἄλλην, ἐπειδὴ οἱ ὀφθαλμοὶ της εἶνε γαλανοί, ὡς ὁ οὐρανὸς τοῦ ἔαρος, καὶ μὴ σὲ μέλλει! à la Δὸν Ζουάν! ἡ καλλιτέρα ζωὴ!... Ταῦτα, ἐν συνόψει, μοὶ ἀπήντα πειστικῶς ὁ φίλος μου Ζ... ἐξακολουθῶν τὸν Δὸν-Ζουανικὸν του βίον. Καὶ ὡς πάντες οἱ κεκτημένοι ἀξιόλογον περιουσίαν, διαδηλῶν ὅτι δὲν θὰ νυμφευθῆ ποτέ. Ἦτο τεσσαρακοντούτης τὴν ἡλι-